

KNOW THE LAW

သုညါဘဉ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိ. ဟံၣ်ယိတၢ်သိၣ်တၢ်သိအခိပညိ ပုၤကိးကိးဒီးဆိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တုၤသိးသိးလၢကတိၤအိၣ်တၢ် လီၤတခါခါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပုၤတၢ်စုၤလီၤခိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟံၣ်လီၤစုၤလၢ ဟံၣ်အကိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးတၢ်စုၤလီၤခိၣ်ခိၣ်အတၢ်အုၣ်ကိၤမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

သုညါဘဉ်ပးတၢ်သိၣ်တၢ်သိကိၤဒီးသံးဒၤနၤလၢဟံၣ် ယိတၢ်ကွၢ်တလီၤတၢ်:

လီၤကစိးစ့ၢ်ဆိၣ်ခဲအိၣ်ဖျါလၢအဆိၣ်ဒီးခၢၣ်စးကရၢလၢအမ့ၢ်ခဲကမျၢတၢ် ခွဲးတၢ်ယၢ်ဘဉ်ပးတၢ်လိာ်ဟံၣ်ယိတၢ်ကွၢ်တလီၤတၢ် န့ၣ်လီၤ. ဆဲးကျိၣ်ဘဉ်နဟံၣ်ကစိးလၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤန့ၣ်တက့ၢ်.

ကိၢ်ခဲး: The "Iowa Civil Rights Act" (Iowa Code 216) ဖြိယၢ်ဝဲဟံၣ် ယိတၢ်ကွၢ်တလီၤလၢအမ့ၢ်ခဲကလုၢ်လီၤစိလိာ်သး မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဖဲးညါအလွဲၤလီၤစိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဖိာ်မ့ၢ်ဖိာ်ခွါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘၢလီၤ စိလိာ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆိၣ်ဖဲအထူအထံးလီၤစိလိာ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ, သးအတၢ်အိၣ်ကမိၣ် တလၢပုၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, နီၤခိၣ်ကိၤတလၢပုၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးဟံၣ်ဖိယိဖိအပတီၢ်အလီၤအလး လီၤစိလိာ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ (ဖဲဖိသးဆိၣ်ခဲလၢဟံၣ်အဆၢကတီၢ်).

ကိၢ်စၢ်ဖိာ်: The Federal Civil Rights Act of 1866 ဖြိယၢ်ဝဲဟံၣ် ယိတၢ်ကွၢ်တလီၤစိဖျါကလုၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဖဲးညါအလွဲၤလီၤစိ လိာ်သးန့ၣ်လီၤ. The Civil Rights Act of 1968, Title VIII, and the Fair Housing Amendments Act of 1989 ဖြိယၢ်ဝဲဟံၣ်ယိတၢ်ကွၢ်တ လီၤစိဖျါကလုၢ်န့ၣ်, ဖဲးညါအလွဲၤလီၤစိ, ဖိာ်မ့ၢ်ဖိာ်ခွါ, တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘၢ, ဆိၣ်ဖဲအထူ အထံး, က့ၢ်ဂီၤတလၢတၢ်ပုၤ, ဒီးဟံၣ်ဖိယိဖိအပတီၢ်အလီၤအလးန့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်ဖိယိဖိအပတီၢ်အလီၤအလး, မ့ၢ်ဖဲးညါအလွဲၤလီၤစိလိာ်သးဆိၣ်ခဲလၢဟံၣ်အဆၢကတီၢ်. ဒီးကဟုၣ်ယၢ်ဟံၣ် ဖိယိဖိလၢအိၣ်ဒီးမိသုၣ်ခဲန့ၣ်အဖိလၢ. ဘဉ်တၢ်ကဟုၣ်ယၢ်စ့ၢ်ကိးဟံၣ်ဖိယိဖိလၢအဘဉ်ကွၢ်ထွဲၤသုၣ် မ့ၢ်ဖဲးညါအလွဲၤလီၤစိလိာ်သးန့ၣ်လီၤ.

ဖိာ်ထွဲၤတၢ်သိၣ်တၢ်သိ/တၢ်ဘျၢသုၣ်တဖၣ်အိၣ်တၢ်န့ၣ်ဖျါ ဒီးအမ့ၢ်ခဲဟံၣ်ယိတၢ်ပုၤသးပုၤအကိၢ် ("housing for older persons.")

တၢ်သိၣ်တၢ်သိအိၣ်ခဲလၢဟံၣ်ယိတၢ်သုၣ်ထွဲၤအကစၢ်ကဘဉ်ဟ့ၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၤလၢအ ခြၢးဝဲဘဉ်ခဲးတၢ်သုၣ်ထွဲၤ(ဒီးပုၤဝဲအိၣ်ဟံၣ်အတၢ်လၢအုၣ်လၢစုၤအသိး)ဒီးဒီးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ် တၢ်ဆိဘဉ်ပးတၢ်ဆိတၢ်ဆိးအလီၤလၢအခြၢးဝဲဘဉ်ခဲးဒီးပုၤက့ၢ်ဂီၤတလၢတၢ်ပုၤသုၣ်တဖၣ်အတၢ် လိာ်ဘဉ်န့ၣ်လီၤ.

Iowa ကိၢ်ခဲးအမိထီၣ်: ပတၢ်သဘျၢပကဟ်လုၢ်ဟ်ပုၤဒီးပတၢ် ခွဲးတၢ်ယၢ်ကအိၣ်ဒီးအတၢ်လီၤလီၤန့ၣ် လီၤ.

ပမူပဒၤမ့ၢ်ခဲကိၢ်ခဲး လၢအတၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်တလီၤလိာ်တၢ်.

ပုၤဘဉ်မူဘဉ်ဒီးဒီးန့ၣ်ဘဉ်တၢ်ဂ့ၢ်, ယုၤသုၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်, ဒီးဘိဘဉ် တၢ်လိာ်ကိၢ်/တၢ်ကိတၢ်ခဲဘဉ်ပးတၢ်ကွၢ်တလီၤအတၢ်ယုၤထီၣ် ဝဲလီၤကစိးလၢတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအလီၤ, ဟံၣ်ယိ, ကမျၢတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအ လီၤ, စုၤကမၤ, ဒီးလၢတၢ်ကုၣ်ဘဉ်ကုၣ်သ့န့ၣ်လီၤ.

ပုၤဘဉ်မူဘဉ်ဒီးဒီးဟ့ၣ်မၤစၢၤပုၤကတိၤလီၤတၢ်တဖၣ်ဒီးပုၤရဲၢ်ကျဲၤ တၢ်တဖၣ်ဘဉ်ပးကမျၢတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်, ပုၤယုၤဒီးဟံၣ်ယိတၢ်ဘျၢ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထုးထီၣ်ရုၤလီၤလိာ်လၢအတၢ်လၢအဘူၣ်အလဲဘဉ် ဘဉ်ပးတၢ်ကွၢ်တလီၤတၢ်အိၣ်ခဲတၢ်ယုၤထီၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤဘဉ်မူဘဉ်ဒီးဒီးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤကွၢ်သ့ဝဲဒ်သိးကယုၤသုၣ် ညါမ့ၢ်ဟံၣ်ကစၢ်, တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ, ဒီးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤခိၣ် န့ၣ်လၢမ့ၢ်အမၤလိဘဉ်ပးတၢ်ကွၢ်တလီၤတၢ်လၢIowa အပုၤ, ဒီးဖိာ်ထွဲၤတၢ်သိၣ်တၢ်သိစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

ဆဲးကျိၣ်ပုၤဝဲ **515-281-4121, 800-457-4416,** မ့ၢ်ဖဲးညါ **icrc@iowa.gov.**

FAIR HOUSING KNOW YOUR RIGHTS

- VISIT** Grimes State Office Building
400 East 14th Street
Des Moines, IA 50319
- CLICK** icrc.iowa.gov
- CALL** **515-281-4121**
800-457-4416 (within Iowa only)
- EMAIL** icrc@iowa.gov

တၢ်အိၣ်သးဒီးအံၤကဲထီၣ်အသးဒီးန့ၢ်အိၣ်စ့ၢ်ဧါ?

- နထံၣ်ပှၤဟံၣ်အဖၣ်ပဲၣ်(apartment)တဖျၢၣ်ဒီးန့ၢ်သ့ၣ်သးအယီၤနဆဲးကျိၣ်အဖၣ်ပဲၣ်.န့ၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဟံၣ်အဖၣ်ပဲၣ်(apartment)တဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤဟံၣ်ဒီးအယီၤဒီးန့ၣ်ဟဲၣ်ကွၢ်လၢနနီၣ်ကၢၢ်တၢ်အိၣ်ယီၤ.ပဲန့ၣ်ဟဲၣ်ကွၢ်အပူၤတဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ဝံသးစူၤလီၤ.ပှၤငါဟံၣ်အဖၣ်ပဲၣ်(apartment)တဖျၢၣ်အံၤလဲၤ.”
- ဝဲန့ၢ်ပှၤဟံၣ်အခါ,ပှၤဆါဟံၣ်ခါၣ်စးတဂၤဟးဒီးကွၢ်န့ၣ်ဟဲၣ်ထဲအိၣ်ဘူးအိၣ်တၢ်ဒီးဟံၣ်လၢအလီၤဆီၤ.ပှၤဆါဟံၣ်ခါၣ်စးတဂၤဝဲစ့ၢ်ကိးန့ၢ်”ယတူၢ်ဘၣ်လၢဟံၣ်လီၤကဝီၤတကပၤအံၤကၤဂြၢးဒီးန့ၢ်”မ့တမ့ၢ်”ယကွၢ်ဒုၣ်န့ၣ်တပူၤသးသ့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဘူးအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လီၤကဝီၤလၢန့ၣ်တပၤ.”
- နဆဲးကျိၣ်ပဲဟံၣ်အဖၣ်ပဲၣ်(apartment)တဖျၢၣ်.ပဲန့ၣ်ဘၣ်လၢနကၤအိၣ်န့ၢ်ဒီးန့ၣ်ဆဲးအဂီၢ်အခါ.ဒီးဟံၣ်ကၢၢ်တဲၣ်န့ၣ်လီၤဟံၣ်အဖၣ်ပဲၣ်(apartment)တဖျၢၣ်အံၤအံၤဝဲလၢခံကထာအိၣ်ဝဲဒီးတၢ်ကွၢ်ကိာ်ကသ့ၣ်အလီၤ.တၢ်လီၤအဲၤတဂၤလၢမိသၣ်အဂီၢ်ဘၣ်.”
- နပတံထီၣ်စူၤလၢနကပှၤဟံၣ်အဂီၢ်,ဘၣ်ဆၣ်စ့ၤစး(bank)ကၢၢ်တဲၣ်န့ၣ်လီၤအလိၣ်ဘၣ်ပဲန့ၣ်န့ၣ်တမၤပှၤဘၣ်.န့ၣ်န့ၢ်ပှၤဘၣ်ဘၣ်မန့ၢ်ယီၤပှၤဂီၢ်လီၤဒီးသမၤစူၤလၢနပတံထီၣ်လၢ-အမ့ၢ်လီၤလၢအပှၤကွၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးကျိၣ်စ့ၤတၢ်ကိာ်တဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပဲအံၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဟဲၣ်န့ၣ်လၢလၢပှၤပှၤဒီးစ့ၤတပူၤ(credit record)လၢအဂၤလဲန့ၣ်လီၤ.
- နပှၤဟံၣ်တဖျၢၣ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်ဒီးပှၤဟံၣ်အတၢ်အုၣ်ကိာ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပှၤဆါဟံၣ်အတၢ်အုၣ်ကိာ်ခါၣ်စးတဂၤန့ၣ်တဲၣ်န့ၣ်လီၤတၢ်လီၤတကပၤန့ၣ်အဲၤသ့ၣ်တက့ၢ်/ဆါဟံၣ်အတၢ်အုၣ်ကိာ်ပဲန့ၣ်ဘၣ်.
- နမဲၣ်သ့ၣ်ချဲတထံၣ်တၢ်ဘၣ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်ဒီးန့ၣ်ထံၣ်တ့ၢ်ဒီး.ဘၣ်ဆၣ်ဟံၣ်ကၢၢ်တဲၣ်ဒုးငါန့ၣ်လၢဟံၣ်အဖၣ်ပဲၣ်(apartment)ဘၣ်ဒီဖျါလၢ”တၢ်မိတၢ်လံၤအိၣ်တန့ၢ်ဘၣ်”အတၢ်ဘျၢအယီၤ.
- နသံကွၢ်ဘၣ်ယးဟံၣ်အဖၣ်ပဲၣ်(apartment)တဖျၢၣ်ဘၣ်ဆၣ်ဟံၣ်လဲဒီးစူၤလၢဘၣ်ဟံၣ်လီၤယၢ်(deposit)တဖျၢၣ်အသးလၢနကဘၣ်ဟ့ၣ်အါန့ၢ်ပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်လၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်.

တၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့တမ့ၢ်အလီၤကံၤလိၣ်သးမ့ၢ်ကဲထီၣ်သးဒီးန့ၢ်န့ၣ်.န့ၢ်ပှၤတဂၤလၢအတူၢ်ဘၣ်ဟံၣ်ယီၤတၢ်ကွၢ်တလီၤ/တၢ်ဝဲယးနီၤပးတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပတံထီၣ်တၢ်ကအုၣ်ကစ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်လိၣ်

ဆဲးကျိၣ်ဘၣ်Iowaကမူၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ(Civil Rights Commission)လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်အိၣ်ဘၣ်ယးကပတံထီၣ်ဟံၣ်ယီၤတၢ်ကွၢ်တလီၤအတၢ်ကအုၣ်ကစ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်လိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

CALL 515-281-4121 or 800-457-4416
VISIT icrc.iowa.gov
Grimes State Office Building
 400 E. 14th Street, Des Moines
 8:00 AM to 4:30 PM (Mon- Fri)

- လၢကပတံထီၣ်တၢ်ကအုၣ်ကစ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်လိၣ်အဂီၢ်အဘူးအလဲတလၢၢ်တၢ်နီၣ်တံၤဘၣ်.
- ပှၤဆဲးနီၣ်ဘၣ်ယးဟံၣ်ယီၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဂၤကမၤစၢၤန့ၢ်လၢကဆၢတဲၣ်မ့ၢ်န့ၣ်ဂြၢးပတံထီၣ်တၢ်ကအုၣ်ကစ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်လိၣ်စ့ၢ်ဧါဒီးကမၤစၢၤန့ၢ်လၢမၤပှၤလီၤတၢ်ကအုၣ်ကစ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်လိၣ်လိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါကကွၢ်န့ၣ်တၢ်ကအုၣ်ကစ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်လိၣ်အလိၣ်ဒီးမၤသကိးတၢ်ဒီး(U.S. Department of Housing and Urban Development (HUD))လၢကဒီးသံဒါမၤစၢၤန့ၢ်တၢ်ယၢ်ဘၣ်ယးန့ၣ်အိၣ်သးဝဲကီၢ်စၢ်ဖိၣ်တၢ်ဘျၢ/တၢ်သိၣ်တၢ်သိမ့ၢ်မၤစၢၤန့ၣ်လီၤ.

“Iowaတၢ်ဘျၢဒီးအတၢ်သိၣ်တၢ်သိအိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်ကဘၣ်ပတံထီၣ်တၢ်ကအုၣ်ကစ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်လိၣ်အလိၣ်လၢအသိၣ်ဝဲဝဲအထီၢ်ပှၤဝဲန့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၣ်မဲၣ်ဒီးဟံၣ်ယီၤတၢ်ကွၢ်တလီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကအုၣ်ကစ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်လိၣ်အလိၣ်ပတံထီၣ်အသးလၢHUDအအိၣ်သ့ၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲတန့ၣ်အတီၢ်ပှၤမ့တမ့ၢ်ပတံထီၣ်ဘၣ်ဘၣ်ဘၢဘၢလၢကွၢ်ဘျီအအိၣ်(private court action)ဝဲခဲန့ၣ်အတီၢ်ပှၤန့ၣ်လီၤ.

ခဲအံၤယပတံထီၣ်တၢ်ကအုၣ်ကစ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်လိၣ်အလိၣ်ဝဲလံၤအယီၤကဘၣ်မၤက့ၢ်မန့ၢ်လဲၣ်?

- 1 တၢ်ကအုၣ်ကစ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်လိၣ်အလိၣ်ပတံထီၣ်အသးဝဲလံၤပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲဝဲအလီၤခဲ.
- 2 ပှၤတဂၤမ့တမ့ၢ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤလီၤလၢဘၣ်တၢ်ပတံထီၣ်အံၤလၢတၢ်ကအုၣ်ကစ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်လိၣ်အလိၣ်တဂၤန့ၣ်ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်လိၣ်ပရၢ.ဒီးအဲၤသ့ၣ်ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဟဲက့ၢ်ခဲအါက့ၢ်တန့ၣ်လီၤ.
- 3 ပှၤသမံသမိးတၢ်ကအိၣ်ဝဲလၢကယုသ့ၣ်ညါတၢ်ကဲထီၣ်အသးခဲလၢၢ်ခဲအုၣ်န့ၣ်လီၤ.ကဘၣ်တၢ်ဆဲးကျိၣ်ပှၤအုၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးကွၢ်ယုသ့ၣ်ညါတၢ်မနီၣ်မၤယါသ့ၣ်တဖၣ်.ပှၤခံကပၤလၢၢ်စ့ၢ်ကိးကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအသးမ့ၢ်အိၣ်လၢကတၢ်မိၣ်တၢ်ပိသကိး.ဒီးတပံလိၣ်သးတၢ်ကမၢ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- 4 ပှၤပၤဆုၢ်တၢ်ဘျၢအစံၣ်ညိၣ်ကွၢ်ကဆၢတဲၣ်ဝဲလၢမ့ၢ်တၢ်ကွၢ်တလီၤတၢ်/တၢ်ဝဲယးနီၤပးတၢ်ကဲထီၣ်အသးအိၣ်ဧါန့ၣ်လီၤ.
- 5 မ့ၢ်ဒ်သိးဒီးဘၣ်တၢ်န့ၣ်ဝဲလၢတၢ်ကွၢ်တလီၤတၢ်/တၢ်ဝဲယးနီၤပးတၢ်ကဲထီၣ်အသးအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.တၢ်ကွၢ်တလီၤတၢ်/တၢ်ဝဲယးနီၤပးတၢ်ကဲထီၣ်အသးမ့ၢ်တဖျါဘၣ်န့ၣ်.ကဘၣ်တၢ်ပျၢ်ကွၢ်တၢ်ကအုၣ်ကစ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်လိၣ်လိၣ်.ဒီးပတံသကွၢ်ကညးသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
- 6 တၢ်ကွၢ်တလီၤတၢ်/တၢ်ဝဲယးနီၤပးတၢ်ကဲထီၣ်အသးမ့ၢ်ဖျါန့ၣ်.ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ပှၤခံကပၤလၢၢ်ကဘၣ်တၢ်ယုထာထီၣ်အံၤသ့ၣ်ဝဲလၢကဘၣ်လဲၤဘျီဘၣ်က့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်လိၣ်လၢကွၢ်ဘျီအကီၢ်ရျီ(Distract Court),မ့တမ့ၢ်လၢကွၢ်ဘျီတၢ်ကမူၢ်အပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါအမဲၣ်ညါန့ၣ်လီၤ.